

Perskaitykite tekstą ir atlikite užduotis, pateiktas po tekstu.

Ona Jautakė
KAI AŠ BUVAU KLEO

– Kodėl ne mama? – patempia lūpą Gilė, pamačiusi mane prailgintosios grupės tarpdury.

– Tai gal čia nakvosi?

Mergiūkštė juda lyg vėžlys. Semia sauja savo pieštukus, negrabiai bruka juos į kuprinę. Trys ar keturi išsilaksto ant grindų, nurieda po suolais. Turbūt Gilė specialiai mane erzina. Vienturtė karalaitė.

Neiškentęs maukšlinu jai kepurę, vynioju šaliką, aunu batus. Jei šitaip kapstysimės, autobusas parodys mums uodegą. Bet argi Gilei rūpi?

Ne, autobuso dar nėra, bet netoli stoties pamatau baltą Agnės striukę ir šviesių plaukų kupetą. Matyt, palydėjo Živilę, savo geriausią draugę, nes Agnė gyvena miesto centre, sename, čerpėmis dengtame dviaukščiame name. Jį miestelyje vadina mokytojų namu, nes beveik visi, ten gavę butus, buvo mokytojai. Agnės tėvas – mūsų mokyklos direktorius Antanas Rupšėnas. Vienintelis, kurio privengia net Guliašas. Jei Agnės tėvas ant ko nors pyksta pirmame aukšte, girdėti ir trečiame. Jo, net baisiausiai nirštančio, gražus balsas. Aktoriškas. Garsiakalbiui (tokia jo pravardė) reikėtų skaityti žinias, o jis rėkia dėl vaikigalio nuo palangės alkūne nutėkšto vazono su apdžiūvusia pelargonija...

– Klausyk, Gile, pažaiskim šnipus, – sakau seseriai. – Apsimeskim, kad vienas kito nepažįstam! Kol išlipsim iš autobuso, gerai?

Gilė suvasnoja blakstienom. O taip, ji sutinka! Ir nuvėžlioja į priekį. Dar reikės pereiti gatvę, todėl neišleidžiu jos iš akių.

Didelė kuprinė siūbuoja į šonus, virš jos – tik rožinis kepurės bumbulas. Nuo kuprinės į mane vėpso Šrekas, ir tas žalias milžino žvilgsnis kažkodėl mane trikdo. Galėjau panešti kuprinę. Bet Agnė... Būtinai turiu su ja pasikalbėti, o kokia kalba, kai Gilė tampo už rankovės? Įkyriausia pasaulio mergiūkštė! Ir skundikė, viską bemat išklojanti mamai.

Einu mažumėlę atsilikęs. Gilė sėkmingai peržirglioja „zebrą“ ir... slysteli ant leduko, suklumpa. Mes juk šnipai, sakau sau, aš tiesiog jos nepažįstu!

Gilė stojasi. Nuo jos kelių ir pirštinių varva purvinas, su tepalais ir kitokia bjaurastimi sumišęs vanduo. Purvina ir žydroji striukytė. Ji vėpso į savo rankas ir kojas, kol skruostais pasipila ašaros.

– Kleopai, aš...

Mažė tikisi mano pagalbos, gal ir paguodos, – mamos juk šalia nėra...

Žengiu pro šalį, lyg būčiau jos niekada akyse neregėjęs. Agnei mane pamačius su tokia seserimi, purvina lyg paršelis, būtų dar blogiau...

Žvilgteliu per petį: tyliai šnokuodama, nelaiminga Gilė velkasi iš paskos. Autobusas dar neatvažiuavęs, aikštelė tuščia. Neriū Živilės ir Agnės link. Tikiuosi, mažoji nevėkšla manęs nedrįs vyti...

Mergaitės atsisuka. Agnė, kaip visada, kažko linksmi kvatoja.

– Nam, Kleopai? – klausia Živilė.

O Agnė pamato Gilę. Eina jos pasitikti. Negi ji pažįsta mano seserį?

– Neverk, tik neverk! Turbūt paslydai, ką? Koks tavo vardas?

Ji išitraukia iš kišenės servetėlę, braukia Gilei ašaras, numovusi išgręžia šlapias pirštines, valo purviną striukę ir kelnes.

Su Živilė neturiu apie ką kalbėti. Eiti pas Agnę negaliu, nes išsiduos Gilė. Kvaila situacija. Kol atrieđa dryžuotas autobusas, minutė ištįsta į valandas.

Agnė lydi Gilę. Ji pešteli mane už rankovės:

– Kleopai, judu važiuojat į vieną pusę. Jos vardas Jogailė. Paglobok, gerai?

Linkteliu galvą. Ir praleidžiu Gilę į autobusą pirmą.

Tik dabar pastebiu, kad mažė net šlubčioja. Graudus kraujo lašas persisunkęs per jos džinsus ties dešiniu keliuku.

Tie penki kilometrai autobusu – lyg šimtas mylių. Turbūt dėl to, kad man šlykščiai gėda. Ir gaila tos mažosios rudaplaukės garbanės, kuriai, matyt, diena irgi buvo ne iš geriausiųjų. Ar galima pavydėti žmogui, penkmečiu jaunesniam už tave? Kaip drįsau gėdytis tikros savo sesers vien dėl to, kad norėjau pasirodyti Agnei? Tai aš, vyresnysis brolis, turėjau nušluostyti Gilei ašaras ir nuvalyti purvą! Ar ji manęs atsižadėtų, jei paslyščiau ant polaidžio srovelės išgalasto ledokšnio?

Per tą nelemtą įvykį valgykloje Gilė turbūt būtų pirmoji puolusi prie manęs, o gal ir mažais kumštukais apkūlusi Guliašą. Ji – kovotoja. O įkyri tik dėl to, kad dar maža.

Sesuo atsisuka ir pakelia į mane savo dideles žalsvas akis. Jos žvilgsnį sunku atlaikyti. Bijodamas, kad nesitvenktų ašaros, bandau jai kuo šelmiškiau mirkteleli... Pavyksta. Tegul bent jos mažoje širdelėje nelieka nuoskaudos. Juk mudu tik slaptieji agentai. Šnipai. Apsimetėliai.

Stotelėje išlipame. Prilaikau kuprinę – nuo jos svorio Gilė net svyruoja. Saulė akina. Pro sniego spindesį ant kalno jau prasimušę juodi kauburėliai. Pavasaris!

Širdis ima šokčioti nuo tų sniego gniaužtų atsikratančių laukų, ypatingo bundančio miškų kvapo. Jie jau rausvi, nebe suodžių juodumo kaip žiemą... Ir aš noriu būti geras. Kitoks. Mylėti ne tik Gilę – visus.

Ona Jautakė. Kai aš buvau KLEO. – Vilnius, 2009

Klausimai ir užduotys

1. Kur susitinka Kleopas su savo sesute?

_____ (1 taškas)

2. Autorė aprašo Gilės nepasitenkinimą. Rask ir išrašyk tris detales, kuriomis tas nepasitenkinimas išreikštas.

1. _____

2. _____

3. _____

(1 taškai)

3. Įvardyk teksto pasakotoją.

_____ (1 taškas)

4. Kokia yra šio pasakojimo tema?

- A Kleopo ir jo sesers santykiai.
- B Kleopo ir Agnės pasimatymas.
- C Pavasarinio polaidžio pavojai.
- D Kelionė iš mokyklos autobusu.

(1 taškas)

5. Kodėl Kleopas pasiūlo seseriai pažaisti šnipus? *Atsakymą pagrįsk teksto žodžiais.*

(2 taškai)

6. Kodėl brolis nepadedą pargriuvusiai seseriai?

- A Bijo, kad Agnė šaipysis iš jo.
- B Stengiasi suspėti į autobusą.
- C Nenori išsipurvinti drabužių.
- D Jis visai nemyli savo sesers.

(1 taškas)

7. Pateik du argumentus, kaip Kleopas pateisina savo nedraugišką elgesį su sesute?

1. _____

2. _____

(2 taškai)

8. Ką apie Kleopą sako žodžiai, kuriais jis mintyse apibūdina seserį? *Kiekvienam teiginiui surask atitikmenį ir sujunk juos linijomis.*

1. Įkyriausia pasaulio mergiūkštė

2. Purvina lyg paršelis

3. Mažoji rudaplaukė garbanė

4. Ji – kovotoja

5. Nerangi ir lėta lyg vėžys

A. Kleopui gėda dėl sesers

B. Kleopui gėda dėl savo elgesio

C. Jogailė jį erzina

D. Kleopas myli seserį

(2 taškai)

9. Kaip jaučiasi Kleopas, kai jo sesute pasirūpina Agnė?

(1 taškas)

10. Pateik dvi citatas, įrodančias, kad, nepaisant susidariusios situacijos, broliui rūpi sesutė, jis jaudinasi dėl jos.

1. _____

_____

2. _____

_____

(2 taškai)

11. Tekste pateikta nemažai informacijos apie Agnę. *Apibūdink Agnę, užpildydamas žemiau pateiktą lentelę.*

<i>Agnės būdo bruožai</i>	<i>Įrodymai iš teksto</i>
◇	◇
◇	◇
◇	◇

(3 taškai)

12. Įvardink prie paveikslėlio esančioje pastraipoje keletą kartų pavartotą meninę priemonę, kuri padeda atskleisti vidinę Kleopo graužatį.

- A Metafora.
- B Retorinis klausimas.
- C Deminutyvas.
- D Įsmeninimas.

(1 taškas)

13. Prie paveikslėlio esančioje pastraipoje surask palyginimą, kuriuo autorė nusako, kokią gėdą jaučia Kleopas. Užrašyk surastą palyginimą.

_____ (1 taškas)

14. Kuriuo metų laiku vyksta veiksmas?

_____ (1 taškas)

15. Kaip gamta veikia Kleopą?

_____ (1 taškas)

16. Suformuluok pagrindinę teksto mintį.

_____ (1 taškas)

17. Kuriai literatūros rūšiai priklauso šis tekstas? Pabrauk teisingą atsakymą ir jį pagrįsk.

- A Epikai, nes _____
- B Lyrikai, nes _____
- C Dramai, nes _____

(2 taškai)

Perskaityk tekstą ir atsakyk į klausimus, pateiktus po tekstu.

Aidi Vallik
KAIP LAIKAISI, ANA?

Su tėčiu man kur kas lengviau bendrauti nei su mama. Tėtis nebaksnoja manęs kiekviename žingsnyje. Pavyzdžiui, jei jis mato, kad aš spoksau į teliką, nesiuočia manęs verčiau paskaityti knygos. Tokia būna tipiška mamos reakcija. Ji turbūt įsivaizduoja, kad iki aštuonioliktojo gimtadienio turėčiau perskaityti visas pasaulio knygas. Aš, žinoma, skaitau, netgi daugiau nei daugelis iš mūsų klasės, ir kartais per gimtosios kalbos pamokas stebiuosi, kad mokytojai ėmus kalbėti kokia nors tema, vienintelė, turinti ką nors pasakyti, būnu aš. Na, kartais dar pora mokinių. Bet juk negaliu vien tik skaityti knygas, groti ir piešti. Esu normalus jaunas žmogus, kuriam pasaulyje yra dar vienas kitas įdomus dalykas. Aš ne kokia nuoboda.

Dėl šito mama man atrodo truputį neteisi. Kodėl visuomet tiktai aš turiu išeiti iš vakarėlio pusę vienuolikos? Kartą pamėginau nepaklusti. Šokau sau ramiai toliau, nors širdy kirbėjo, kad mama laukia namie, ir vienas Dievas težino, ko ji imsis, kai pagaliau pasirodysiu. Vis dėl to tąkart nusprendžiau pabūti vakarėlyje tiek, kiek pačiai norėsis. Aš juk nebesu kokia pradinukė, kurią reikia parsivaryti namo devintą vakaro.

Spėkit, kas dėjosį toliau. Dešimt minučių po vienuolikos muzika pritilo. Visi sužiuro aparatūros pusėn nesuprasdami, kas nutiko. Ten stovėjo mano mama. Didžėjus padavė jai mikrofoną, ir ji pareiškė:

- Ana Kės, diplomatijos ribos buvo peržengtos. Tuo pat mauk į mašiną, antraip liūdnei baigsis.

Šakės. Pajutau, kad visos keturios salės sienos ima lėtai griūti ant manęs, o žmonės aplinkui net susiriesdami prunkščia. Kevinas, berniukas su kuriuo šokau, paklausė:

- Na, ir ką dabar darysi?

Aš iškošiau jam kažką pro dantis ir nusiuriau salės durų link, kad kuo greičiau ištrūkčiau iš čia. Net ir didžėjai šaipėsi prie savo pulsto.

Palei salės duris laukė tėtis. Jis suėmė mane už pečių ir pasakė:

- Na, panele. Ar taip laikomasi susitarimo? Mama tiesiog įsiutusi, tavo elgesys nedovanotinas.

O kaip man jaustis?! Kuo greičiau ištempiau tėtį į lauką, kad susitikčiau su mama kuo vėliau. Dėl Dievo, nebenorėjau nieko girdėti ir bijojau kiekvieno jos žodžio.

Geriau nepasakosiu, kas buvo toliau. Be abejo, tų žodžių teko išklaudyti tiek, kad vėliau žūtbūt stengdavausi pareiti namo laiku.

Kaip laikaisi, Ana? / Aidi Vallik – Vilnius: Gimtasis žodis, 2005

Klausimai ir užduotys

1. Kokia šio teksto tema?

_____ (1 taškas)

2. Kas yra pasakotojas?

_____ (1 taškas)

3. Lygindama tėvų reakciją į jos elgesį, mergaitė ironizuoja. Išrašyk ironijos pavyzdį.

_____
_____ (1 taškas)

4. Ką mergaitė turėjo galvoje sakydama „Esu normalus jaunas žmogus,... ne kokia nuoboda“?

(1 taškas)

5. Ko siekė mergaitė, nutarusi iš vakarėlio negrįžti nurodytu laiku?

(1 taškas)

6. Ką apie Aną sako žodžiai „Šokau sau ramiai toliau, nors širdy kirbėjo, kad mama laukia namie...“?

(1 taškas)

7. Kaip Ana jautėsi pasirodžius mamai? Savo atsakymą pagrįskite citatomis.

(2 taškai)

8. Mama ir tėtis mergaitės elgesį vertina skirtingai. Aptark kiekvieno iš tėvų požiūrį į dukters elgesį ir užpildyk lentelę.

<p>• <i>Tėvų nuomonės skiriasi vertinant Anos paaugliškus įpročius</i></p>	
<p>Mama mano, kad _____</p> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>	<p>Tėtis mano, kad _____</p> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>
<p>• <i>Vienu klausimu tėvų nuomonės sutampa</i></p>	
<p>Abu jie mano, kad _____</p> <hr/> <hr/> <hr/>	

(3 taškai)

9. Kokios dukters ir mamos nesutarimų priežastys?

1. _____

2. _____

(2 taškai)